

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی

پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد

عنوان:

ارزیابی فناوری سلامت کاردرمانی در سالمندان مبتلا به دمанс

توسط

مرجان قندی

استاد راهنما

دکتر رضا دهنویه

استادان مشاور

دکتر ملاحت اکبرفهیمی، دکتر مصطفی الماسی دوغایی، دکتر رضا گودرزی

سال تحصیلی: (بهمن ۹۸)

شماره پایان نامه: (۳۲۸:۱۰/۲۹/۳۲۸)

فهرست مندرجات

چکیده.....ب	
Error! Bookmark not defined.	فصل اول
Error! Bookmark not defined.	مقدمه و اهداف
Error! Bookmark not defined.	۱-۱ مقدمه
Error! Bookmark not defined.	۱-۲ بیان مسئله و اهمیت موضوع
Error! Bookmark not defined.	مقدمه و اهداف:
Error! Bookmark not defined.	۱-۳ اهداف، فرضیات و سوالات:
Error! Bookmark not defined.	۱-۳-۱ اهداف کلی:
Error! Bookmark not defined.	۱-۳-۲ اهداف جزیی:
Error! Bookmark not defined.	۱-۳-۳ فرضیات یا سوالات پژوهش:
Error! Bookmark not defined.	۱-۳-۴ اهداف کاربردی:
Error! Bookmark not defined.	۴ تعریف نظری و عملی واژه ها:
Error! Bookmark not defined.	۱-۴ ارزیابی فناوری سلامت
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۱ ایمنی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۲ اثربخشی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۳ هزینه اثربخشی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۴ ملاحظات اخلاقی و اجتماعی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۵ جنبه های قانونی و سازمانی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۶ سالمندی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۷ دمانس
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۸ کاردramانی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴-۹ مراقبت در منزل

- ۴-۲ مرور مطالعات پیشین .....
Error! Bookmark not defined.
- ۱-۲-۴ مطالعات داخلی .....
Error! Bookmark not defined.
- ۲-۴-۲ مطالعات خارجی .....
Error! Bookmark not defined.
- ۲-۴-۳ تحلیل مطالعات انجام شده .....
Error! Bookmark not defined.
- فصل سوم .....
Error! Bookmark not defined.
- مواد و روش ها .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۱ مقدمه .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۲ نوع مطالعه .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۳ جامعه مورد مطالعه .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴ روش اجرا .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۱ ارزیابی ایمنی .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۱-۱ راهبرد جستجوی مطالعات .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۱-۲ معیارهای ورود و خروج مطالعات جهت ارزیابی ایمنی: ...
Error! Bookmark not defined.
- معیارهای ورود .....
Error! Bookmark not defined.
- معیارهای خروج .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۲ ارزیابی اثربخشی بالینی .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۲-۱ نوع مطالعه .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۲-۲ جمیعت مورد مطالعه .....
Error! Bookmark not defined.
- معیارهای ورود بیماران: .....
Error! Bookmark not defined.
- معیارهای خروج بیماران: .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۲-۳ زمان و مکان انجام مطالعه .....
Error! Bookmark not defined.
- ۴-۳-۴-۲ روش نمونه گیری و تعیین حجم نمونه .....
Error! Bookmark not defined.
- ۳-۴-۲-۵ روش اجرای کارآزمایی بالینی .....
Error! Bookmark not defined.

- ۶-۲-۴ روش و ابزار جمع آوری داده ها
- نمره آزمون معاینه شناختی ادن بروک (ACE-R)
- آزمون کوتاه وضعیت ذهنی (MMSE)
- آزمون سنجش عملکردی FAST
- پرسشنامه کیفیت زندگی EQ-5D
- آزمون تعادلی برگ (BERG)
- ارزیابی ناتوانی بیماران دارای زوال عقل (DAD)
- آزمون های عمل کردنی Chairstand ,Ten Meter, Timed "Up & Go" (TUG)
- Error! Bookmark not defined. ..... Allen , Barthel,
- بار مراقبت
- پرسشنامه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی (WHOQOL-BREF)
- defined.
- افسردگی (BDI)
- اضطراب (BAI)
- تعادل زندگی آکوپیشنال (LBI)
- مقیاس احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی بزرگسالان (SELSA-S)
- defined.
- پرسشنامه مدیریت زمان بریتون و تسرب ۱۴ سوالی (TMQ-14)
- ۳-۴-۳ ارزشیابی اقتصادی
- ۳-۴-۳-۱ مدل سازی
- ۳-۴-۳-۲ هزینه ها
- ۳-۴-۳-۳ پیامد
- ۳-۴-۳-۴ نسبت هزینه اثربخشی
- ۳-۴-۳-۵ تحلیل حساسیت

۴-۳-۳ جنبه‌های اخلاقی، اجتماعی، وضعیت قانونی و سازمانی.....	Error! Bookmark not defined.
۱ ۴-۳ ملاحظات اخلاقی:.....	Error! Bookmark not defined.
فصل چهارم	Error! Bookmark not defined.
یافته ها	Error! Bookmark not defined.
۱-۴ مقدمه	Error! Bookmark not defined.
۲-۴ نتایج ارزیابی اینمنی.....	Error! Bookmark not defined.
۳-۴ نتایج اثربخشی بالینی	Error! Bookmark not defined.
۱-۳-۴ مشخصات جمعیتی نمونه	Error! Bookmark not defined.
۲-۳-۴ آمار توصیفی متغیرهای مطالعه.....	Error! Bookmark not defined.
۳-۳-۴ آمار تحلیلی سالمندان مبتلا به دمانس.....	Error! Bookmark not defined.
۴-۳-۴ آمار تحلیلی مراقبین	Error! Bookmark not defined.
۴-۴ نتایج ارزشیابی اقتصادی	Error! Bookmark not defined.
۱-۴-۴ متغیر	Error! Bookmark not defined.
۲-۴-۴ هزینه یابی	Error! Bookmark not defined.
۳-۴-۴ تحلیل مدل هزینه اثربخشی	Error! Bookmark not defined.
۴-۴-۴ تحلیل حساسیت.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۴-۴-۴ تورنادو.....	Error! Bookmark not defined.
۲-۴-۴-۴ تحلیل حساسیت یک سویه	Error! Bookmark not defined.
۳-۴-۴-۴ تحلیل حساسیت دو سویه	Error! Bookmark not defined.
۵-۴ ارزیابی اخلاقی	Error! Bookmark not defined.
۱-۵-۴ استقلال / خودمختاری	Error! Bookmark not defined.
۲-۵-۴ سودمندی و عدم اضرار (منفعت).....	Error! Bookmark not defined.
۳-۵-۴ کرامت و احترام فرد	Error! Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined.	۴-۵-۴ برابری و عدالت
Error! Bookmark not defined.	۶-۴ ارزیابی جنبه های قانونی
Error! Bookmark not defined.	۷-۴ ارزیابی جنبه های سازمانی
Error! Bookmark not defined.	۱-۷-۴ فرآیند
Error! Bookmark not defined.	۲-۷-۴ ساختار
Error! Bookmark not defined.	۳-۷-۴ مدیریت
Error! Bookmark not defined.	۴-۷-۴ فرهنگ
Error! Bookmark not defined.	فصل پنجم
Error! Bookmark not defined.	بحث و نتیجه گیری
Error! Bookmark not defined.	۱-۵ مقدمه
Error! Bookmark not defined.	۱-۵-۱ بحث
Error! Bookmark not defined.	۱-۵-۲ نتیجه گیری
Error! Bookmark not defined.	۱-۵-۳ مزایا و محدودیت های پژوهش
Error! Bookmark not defined.	مزایا :
Error! Bookmark not defined.	محدودیت ها:
Error! Bookmark not defined.	۴-۱-۵ پیشنهادات در ارتباط با یافته های پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۵-۱-۵ پیشنهادات در ارتباط با پژوهش های آینده
Error! Bookmark not defined.	منابع

فهرست جداول

- فهرست کوتاه نوشه ها ..... ک
- جدول ۱-۲: تعریف زوال عقل مطابق با DSM-IV ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۲-۲: خلاصه نحوه عملکرد، دوزهای توصیه ای و نشانه های داروهای ضد دمانس ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول ۳-۱: جدول PICO جهت مرور نظام مند ایمنی کاردترمانی ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۴-۱: نتایج جستجو مطالعات ایمنی کاردترمانی در بانک های اطلاعاتی ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۴-۲: توزیع فراوانی نمونه های پژوهش بر حسب متغیرهای دموگرافیک بیماران ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۴-۳: مقایسه آزمون های بیماران در گروه مداخله و کنترل ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۴-۴: توزیع فراوانی نمونه های پژوهش بر حسب متغیرهای دموگرافیک مراقبین ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۴-۵: مقایسه آزمون های مراقبین در گروه مداخله و کنترل ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۶-۴: احتمال انتقال ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۷-۴: تغییرات مطلوبیت مداخله کاردترمانی در منزل نسبت به دارو درمانی صرف ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۸-۴: هزینه به ازای هر وضعیت فناوری کاردترمانی نسبت به دارو درمانی صرف (ریال) ..... Error! Bookmark not defined.
- جدول شماره ۹-۴: نتایج هزینه اثربخشی تغییرات مطلوبیت کاردترمانی نسبت به دارو درمانی صرف (ریال) ..... Error! Bookmark not defined.

فهرست اشکال

شکل ۱-۲: مدل پیشنهادی بیماریزایی آلزایمر (اقتباس شده از مطالعه جک و همکاران) Error! Bookmark not defined.

شکل ۲-۲: آترووفی قشر خلفی مغز به عنوان یک نوع اختلال آلزایمر Error! Bookmark not defined.

شکل ۲-۳: نواحی درگیر مغز در دماغ عروقی Error! Bookmark not defined.

شکل ۲-۴: نواحی درگیر مغز در دماغ اجسام لوبی Error! Bookmark not defined.

شکل ۲-۵: نواحی درگیر مغز در دماغ پیشانی-گیجگاهی Error! Bookmark not defined.

شکل ۳-۱: آلن تست Error! Bookmark not defined.

شکل ۳-۲: مدل درخت تصمیم گیری Error! Bookmark not defined.

شکل ۳-۳: مدل مارکوف برای بیماری دماغ Error! Bookmark not defined.

شکل ۳-۲: اعضای پانل خبرگان Error! Bookmark not defined.

فهرست نمودارها

نمودار ۱-۴: فلوچارت جستجوی مطالعات ایمنی فناوری کاردemanی ..... Error! Bookmark not defined.

نمودار ۲-۴: هزینه اثربخشی تغییرات مطلوبیت کاردemanی نسبت به دارو درمانی صرف . Error! Bookmark not defined.

نمودار ۳-۴: تحلیل حساسیت تورنادو برای متغیرهای کاردemanی نسبت به دارو درمانی صرف..... Error! Bookmark not defined.

نمودار ۴-۴ : تحلیل حساسیت پارامتر هزینه اثربخشی افزایشی کاردemanی ... Error! Bookmark not defined.

نمودار ۵-۴ : تحلیل حساسیت پارامتر پیامد کاردemanی در دمانس خفیف..... Error! Bookmark not defined.

نمودار ۶-۴ : تحلیل حساسیت پارامتر هزینه کاردemanی در مرگ ..... Error! Bookmark not defined.

نمودار ۷-۴ : تحلیل حساسیت پارامتر پیامد کاردemanی در دمانس متوسط .... Error! Bookmark not defined.

نمودار ۸-۴: تحلیل حساسیت دو سویه هزینه اثربخشی افزایشی نسبت به پیامد کاردemanی در دمانس خفیف Error! Bookmark not defined. ....

نمودار ۹-۴: تحلیل حساسیت دو سویه هزینه کاردemanی مرگ نسبت به پیامد کاردemanی در دمانس متوسط Error! Bookmark not defined. ....

فهرست پیوست ها

- پیوست ها .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۱ : چک لیست زمینه اخلاقی و سازمانی .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۲ : معاینه شناختی ادن بروک .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۳ : .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۴ : پرسشنامه افسردگی بک .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۵ : پرسشنامه اضطراب بک .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۶ : پرسشنامه بار مراقبت .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۷ : فهرست تعادل زندگی .....
Error! Bookmark not defined.
- پیوست شماره ۸ : کیفیت زندگی سازمان جهانی بهداشت (WHOQOL-BREF) .....
Error! Bookmark not defined.

پیوست شماره ۹: مدیریت زمان بریتون

پیوست شماره ۱۰: مقیاس احساس تنهايی اجتماعی و عاطفی بزرگسالان (SELSA-S) defined.

پیوست شماره ۱۱: ارزیابی ناتوانی بیماران دارای زوال عقل (DAD)

پیوست شماره ۱۲: آزمون تعادلی برگ (BERG)

فهرست کوتاه نوشه ها

Abbreviations

HTA	Health Technology Assessment
MCI	Mild Cognitive Impairment
AD	Alzheimer's Disease
VaD	Vascular Dementia
DLB	Dementia of Lewy Body

FTD	Frontotemporal Dementia
OT	Occupational Therapy
HC	Home Care
MMSE	Mini-Mental State Examination
ACE-R	Addenbrooke's Cognitive Examination
FAST	Functional Assessment Staging Test
ADL	Activities of Daily Living
CE	Cost Effectiveness
QALY	Quality-Adjusted Life Year
ICER	Incremental Cost-Effectiveness Ratio
ACER	Average Cost-Effectiveness Ratio

چکیده

مقدمه و اهداف: با توجه به روند پیری جمعیت، تعداد سالمندانی که با بیماری دمانس (زوال عقل) تشخیص داده می‌شوند، به طور مداوم در حال افزایش است. دمانس، بیماری مزمن و پیشرونده‌ای است که موجب اختلالات حافظه، مشکلات رفتاری، از دست دادن ابتكار و استقلال در فعالیت‌های روزانه و نیز توانایی مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی می‌شود. کاردترمانی یکی از رایج‌ترین درمان‌های روانی، اجتماعی، شناختی و حرکتی است که توسط درمانگر اجرا شده و باعث افزایش اعتماد به نفس، خودسازی و تقویت رفتارهای کاری در بیمار می‌شود. اگرچه فناوری کاردترمانی در بسیاری از کشورها و از جمله ایران، در درمان و کنترل بیماری‌ها کاربرد

دارد، لیکن ابعاد مختلف آن اعم از ایمنی، اثربخشی بالینی، هزینه اثربخشی و ابعاد اخلاقی، اجتماعی، سازمانی و قانونی آن در کشور مورد ارزیابی قرار نگرفته است. برای ارزیابی این فناوری از نظر جنبه های ذکر شده، انجام ارزیابی فناوری سلامت ضروری می باشد.

روش: این پژوهش به روش ارزیابی فناوری سلامت انجام شد. ارزیابی ایمنی کاردemanی در سالمندان، به روش مرور نظام مند مطالعات مورد بررسی قرار گرفت که داده‌ی مرتبط یافت نشد. بعد اثربخشی از طریق کارآزمایی بالینی کنترل شده تصادفی سه سویه کور به شماره IRCT20191027045253N1 بررسی شد، بدین ترتیب که سالمندان مبتلا به دماسن که بیماری شان توسط نورولوژیست تایید شده بود، ۱۲ جلسه یک ساعته مداخله کاردemanی در منزل دریافت کردند و با مبتلایانی که صرفا دارو مصرف می‌کردند، مورد مقایسه قرار گرفتند. جهت ارزشیابی اقتصادی نیز بر اساس نتایج حاصل از کارآزمایی بالینی، از روش‌های هزینه مطلوبیت و هزینه-اثربخشی استفاده شد. بدین منظور از دیدگاه نظام سلامت، پیامدها و هزینه‌ها استخراج شد. ارزیابی ابعاد اخلاقی، اجتماعی، قانونی و سازمانی از طریق مصاحبه با نورولوژیست، متخصصان علوم اعصاب شناختی، متخصصان طب سالمندی و کاردemanگران و نیز بیماران و مراقبانی که در این کارآزمایی شرکت کرده بودند، انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج حاصل از کارآزمایی بالینی که به منظور بررسی تغییرات اختلالات شناختی، از طریق مداخله کاردemanی در سالمندان مبتلا به دماسن که در مراحل خفیف تا متوسط بیماری قرار داشتند، نشان داد که مداخلات کاردemanی بر میزان شناخت، کیفیت زندگی و تست ارزیابی عملکردی Barthel اثرات مثبت داشته است. همچنین مراقبین غیر رسمی بیماران هم ۱۲ جلسه مداخله کاردemanی به منظور تطبیق و ایمن سازی منزل و کاهش بار مراقبت دریافت کردند که نتایج آزمون‌های آماری نشان داد، افسردگی، تعادل کاری اکوپیشنال و مدیریت زمان معنی دار شده و اثربخشی مداخله برای مراقبین را به همراه داشته است. هزینه‌ها بر اساس نتایج کارآزمایی بالینی استخراج و از دیدگاه نظام سلامت، محاسبه شد که با توجه به اختلاف پیامدها و هزینه‌ها، فناوری کاردemanی، هزینه اثربخش ارزیابی شد.

نتیجه گیری: نتایج حاصل از کارآزمایی بالینی و نشست خبرگان نشان می‌دهد که به احتمال زیاد فناوری کاردترمانی در سالمندان مبتلا به دمанс ایمن بوده، با تعداد جلسات بیشتر اثربخش تر و به لحاظ اقتصادی، هزینه اثربخش است. مداخله از منظر جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی، قانونی و سازمانی با توجه به نظر متخصصان و بیماران که از طریق مصاحبه حاصل شد، مورد تایید قرار گرفت.

کلید واژه‌ها: دماسن، کاردترمانی، سالمندان، مراقبت در منزل، هزینه اثربخشی، ارزیابی فناوری سلامت

Abstract

Title: Health Technology Assessment of Occupational therapy among elderly with Dementia

Objectives: As the population ages, the number of older people diagnosed with dementia is steadily increasing. Dementia is a chronic and progressive disease that causes memory disorders, behavioral problems, loss of initiative and independence in daily activities as well as the ability to participate in social activities. Occupational therapy is one of the most common psychological, social, cognitive, and motor behaviors implemented by the practitioner and increases patient confidence in self-esteem, self-improvement, and work-related behaviors.

Method: This research was conducted by health technology evaluation method. Evaluation of occupational therapy safety in the elderly was investigated by systematic review of studies, but no relevant data were found. Effectiveness was then assessed through a randomized controlled trial of blind triple blindness at IRCT20191027045253N1, in which elderly patients with dementia whose disease was confirmed by a neurologist received 12 one-hour sessions of occupational therapy at home and with patients taking only medication. They were compared. For economic evaluation, based on the results of clinical trial, desirability and cost-effectiveness methods were used. For this purpose, from the perspective of the health system, the consequences and costs were extracted. The ethical, social, legal, and organizational dimensions were assessed through interviews with neurologists, neuroscientists, geriatricians and occupational therapists, as well as patients and caregivers who participated in the trial.

Results: The results of a clinical trial to investigate changes in cognitive impairment through occupational therapy intervention in patients with dementia in mild to moderate disease showed that occupational therapy interventions have had a positive effect on cognition, quality of life and Barthel's performance appraisal test. Informal patient care providers also received 12 occupational therapy sessions to accommodate and secure the home and reduce the burden of care. The results of statistical tests showed that depression, occupational equilibrium and time management were significant and had an effect on intervention for caregivers. Costs were extracted based on clinical trial results and calculated from the perspective of the health system which according to differences in outcomes and costs, occupational therapy technology was considered an effective cost.

Conclusion: The results of clinical trials and expert meetings show that occupational therapy technology is more likely to be safe in the elderly with dementia, with more effective sessions and economically cost-effective. The intervention was approved from the perspective of ethical and social, legal and organizational aspects, according to the opinion of experts and patients obtained through interviews.

Keywords: Dementia, Occupational Therapy, Elderly, Home Care, Cost Effectiveness, Health Technology Assessment

Kerman University of Medic

Faculty of Management and Information

Title:

Health Technology Assessment of Occupational therapy among elderlies with Dementia

By:

Marjan Ghandi

Supervisor:

Reza Dehnavieh, Ph.D

Advisors:

Reza Goudarzi, Ph.D, Malahat Akbarfahimi, Ph.D, Mostafa Almasi Doughaee, Neurologist

Thesis No : (238:10/29/328)

Date : (February 2020)

تاریخ: ۱۴۰۰.۰۶.۱۱
شماره: ۲۲۹۷۶

بسمه تعالیٰ
صور تجلیسه دفاع از پایان نامه

دانشگاه علوم پزشکی کرمان

تحصیلات تکمیلی دانشگاه

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم هرجان قندی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته ارزیابی فناوری سلامت دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی
پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان تحت عنوان: ارزیابی فناوری سلامت کاردرمانی در سالمندان عبتلا به دهانس درساعت ۹ روز یکشنبه
۹۸/۱۱/۲۰ با حضور اعضای محترم هیات داوران مشکل از:

امضا	نام و نام خانوادگی	سمت
	آقای دکتر دهنه‌یه	الف. استاد راهنمای
	آقای دکتر الماسی دوغایی خانم دکتر آفرینشی	ب. استادان مشاور
	آقای دکتر گودرزی	
	خالم دکتر صابری‌هاشی	ج. عضو هیات داوران (داخلی)
	آقای دکتر شیخ بردمبری	د. عضو هیات داوران (خارجی)
	آقای دکتر شیخ بردمبری	ه. انساینده تحصیلات تکمیلی

مشکل گردید و ضمن ارزیابی به شرح بیوست با درجه **بسطه رسمی** و تصریح مورد تأیید قرار گرفت.

دانشگاه علوم پزشکی کرمان
دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی
دانشکده تکمیلی
دانشگاه علوم پزشکی کرمان
دانشکده تکمیلی